

Bildande av naturreservatet Sandhagen, Håbo kommun, och fastställande av skötselplan

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Enligt 2 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken upphörde naturvårdslagen (1964:822) att gälla den 1 januari 1999. Enligt 6 § nämnda införandelag skall dock ärenden som inlett före detta datum handläggas och bedömas enligt naturvårdslagen.

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822), Sandhagen som naturreservat med föreskrifter enligt nedan och skötselplan enligt bilaga A. Reservatets gräns anges på bifogad karta, bilaga C.

För att trygga ändamålet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen och 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter skall gälla för reservatet, under rubriken RESERVATSFÖRESKRIFTER.

Länsstyrelsen meddelar, med stöd av 9 § naturvårdsförordningen, föreskrifter för naturvårdsförvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A. Förvaltare för naturreservatet skall vara Länsstyrelsen.

Länsstyrelsens den 15 augusti 1975 (d.nr 11.126-2146-74, länskungörelse A nr 67 för 1975) utfärdade föreskrifter om samrådsskyldighet i fråga om åtgärder inom det geografiska område som numera ingår i reservatet upphör att gälla från den dag reservatsbeslutet vinner laga kraft.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling.

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturområden genom att låta området utvecklas fritt utan mänskliga ingrepp.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET - GRUND FÖR BESLUTET

Administrativa data

Naturreservatets benämning:	Sandhagen
Objektsnummer:	03-02-77
Kommun:	Håbo
Församling:	Skokloster
Fastighet:	Skokloster 2:1 (del av)
Markägare:	xxx xxx.
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Uppsala län.
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget på norra delen av Skoklosterhalvön, ca 3 km norr om Skokloster slott. Läget framgår av bifogad karta, se bilaga B.
./B	
Gräns:	Området har markerats med heldragen linje på bifogad karta, bilaga C.
./C	
Area:	Totalt 25 ha, varav landarealen är 17 ha.
Topografisk karta:	11 I Uppsala SV
Ekonomisk karta:	118 40 Skokloster
Koordinat i rikets system:	x=6624457 y=1601750
Koordinat enligt naturvårdsregistret:	11I 4a 44 17
Beteckning enligt Natura 2000:	SE0210255
Markslag och naturtyp:	Gammal barrskog ca 9 ha Gammal lövskog..... ca 1 ha Övrig barrskog..... ca 5 ha Ungskog/hygge..... ca 2 ha

Sötvatten..... ca 8 ha

Naturtyper enligt

Natura 2000*: Västlig taiga..... 10 ha

*Naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Skyddsvärda arter: Grön sköldmossa- *Buxbaumia viridis* *

Ostticka- *Skeletocutis tschulymica*

Fiskgjuse- *Pandion heliaetus*

*Arten ingår i EU:s art- och habitatdirektiv.

Naturförhållanden

Under 1800-talet utgjordes en stor del av norra Skolandet av mycket gammal skog med flerhundraåriga tallar. Idag har nästan hela detta skogslandskap varit föremål för skogsbruk och den gamla skogen har ersatts av hyggen, ungskogar och likåldriga skogar. En liten rest av den forna skogen finns kvar i Sandhagen. Detta område består av naturskog med gran och tall som i genomsnitt är ungefär 100-150 år gammal. Vissa tallöverståndare är över 300 år gamla. Skogen är olikåldrig, flerskiktad, luckig och bär inte spår av skogliga ingrepp från de senaste decennierna. De tidigare avverkningar som skett, har huvudsakligen gjorts i form av plockhuggning. Gamla och grova träd, som de i Sandhagen, är ofta värdefulla boträd för fåglar. Fältskiktet är av frisk ristyp, här och var övergående i ört-samhällen. I strandkanten finns en bård av grova alar.

Stranden mot Ekoln består av sand och utanför denna, längs hela reservatsstranden, växer ett parti med vass. Inom reservatet finns några tydliga fornstrandvallar.

I södra kanten av reservatet finns mindre partier med brukad skog och ett mindre hygge med lövuppslag. Dessa sparas som en skärm för naturskogsområdet och skall genom naturlig succession också utvecklas till naturskog.

Sandhagen är upptaget i Naturvårdsverkets urskogsinventering (SNV 1982). Enligt länets naturvårdsinventering har området mycket höga naturvärden (klass II). Området är av riksintresse enligt 4 kap. 1-2 §§ miljöbalken och för kulturmiljövården (K64) enligt 3 kap. 6 § samma lag. Sandhagen ingår i EU:s nätverk Natura 2000.

Omgivningarna runt om Sandhagen är sedan år 1972 avsatta som Skoklosters naturreservat. Sandhagen har utgjort samrådsområde enligt 20 § naturvårdslagen (1964:822) sedan år 1975.

Geologi

Branten ner mot Mälaren utgörs av postglacial sand. Här finns på några ställen tydliga fornstrandvallar. De södra delarna består av morän med några hållmarkspartier. En rullstensås löper längs stranden väster om reservatet men viker av mot Uppsala vid Norsholmen.

Djur-, växt- och svampliv

Gamla skogar som inte är påverkade av skogsbruk är mycket värdefulla för djur-, växt- och svamplivet. I Sandhagen förekommer bl a grön sköldmossa, *Buxbaumia viridis*, trådticka, *Climacocystis borealis*, och ostticka, *Skeletocutis tschulymica*. De grova tallarna är mycket värdefulla och kan utgöra lämpliga boträd för bl a rovfåglar och hackspettar.

Historisk och nuvarande markanvändning

I rapporten Skohalvön (SNV, RAÄ 1985) har tolkningar gjorts av gammalt kartmaterial. Av detta framgår att Sandhagen har varit skogsbeklädd under en mycket lång period. Sandhagen liksom omgivande skogsmarker har på Lantmäterikartor från år 1704 och år 1804 tolkats som betesmarker. Enligt rapporten är det sannolikt att all skogsmark på Skokloster utnyttjats för såväl bete som skogsfång under denna period. Först på en skogsbrukskarta från år 1848 har reservatsområdet, i rapporten, tolkats som skogsmark med ung till medelåldrig skog.

Denna tolkning, att skogen tillkommit under mitten av 1800-talet, stämmer bra med Sandhagens sammansättning idag. De grova tallarna härstammar från perioden då Sandhagen utnyttjades som betesmark.

Hela reservatsområdet ska lämnas för fri utveckling.

Jakt är tillåten i reservatet enligt gällande jaktbestämmelser.

Intressen för allmänheten

Reservatet nås med bil via den enskilda vägen från slottet. Parkeringsmöjlighet finns utanför reservatet vid vändplanen längs den enskilda vägen. Bussförbindelse finns till Skokloster slott, därifrån är det ca 3 km promenad till Sandhagen. Reservatet är tillgängligt för allmänheten. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatets naturliga förutsättningar.

Referenser

- Jansson och Ahlén. 1978. Skohalvön, naturinventering i Håbo kommun. Länsstyrelsen 1985.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 1987. Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och friluftsliv (objekt 05.2). Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 1994. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län (objekt 479). Meddelandeserien 1994 nr 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 1997. Kulturmiljöer i Uppsala län- Områden av riksintresse. Beskrivningar (objekt K64). Meddelandeserien 1997 nr 13.
- SNV, RAÄ. 1985. Skohalvön.
- Statens naturvårdsverk. 1982. Urskogar. Inventering av urskogsartade områden i Sverige. 2. Södra Sverige. SNV pm 1508.
- Opublicerade uppgifter från Ingemar Ahlén, Gillis Aronsson och Linnea Olsson.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom reservatsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning,
2. anordna upplag,
3. uppföra byggnad eller anlägga väg, stig, spång, brygga, parkeringsplats eller annan anläggning,
4. dra fram mark- eller luftledning,
5. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av informationstavlor om reservatet,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken,
8. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet,
9. införa för trakten främmande växt- och djurart,
10. sätta upp saltsten eller utfordra vilt,
11. framföra motordrivet fordon eller motorredskap med undantag för
 - körning med mindre motordrivet fordon såsom järnhäst, combitrack eller motsvarande i samband med uttransport av fälld älg,
12. anlägga eller upplåta plats för båtlänning, båthamn, tältning, camping, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,
13. upplåta mark för orientering, tävlingar, snitslade spår eller militära övningar.

Länsstyrelsen kan ge tillstånd till:

14. åtgärder, som strider mot föreskrifterna, för att främja hotade djur-, växt- och svamparter.

Dessutom gäller:

15. föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt.

- B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
-

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtas inom området som framgår av till detta beslut fogad fastställd skötselplan.

- C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatsområdet
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. framföra eller parkera motordrivet fordon,
3. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
4. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på annat sätt ta bort eller skada växter eller växtdelar av något slag med undantag för plockning av matsvamp och bär,
5. fånga eller bortföra djur, med undantag för fisk, föra bort ägg, rom eller bo, eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
6. anordna orienteringsverksamhet eller snitslade spår,
7. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
8. rida.

ÄRENDETS BEREDNING

En överenskommelse träffades år 1978 mellan markägaren och Länsstyrelsen (d.nr 231-388-92) om att bilda naturreservat på den före detta fastigheten Prästgården 1:1, i vilken Sandhagen ingår. I samma överenskommelse ingick ett avtal där staten har nyttjanderätten i 50 år till naturskogsområdet i Sandhagen. Intrångsersättning betalades ut till markägaren. Länsstyrelsen avser nu att bilda naturreservat av naturskogsbeståndet och en skärm i anslutning till denna.

Intrångsersättning för all framtid har utbetalats år 2001 till markägaren.

Sandhagen gränsar till naturreservatet Skokloster.

Förslag till reservat remitterades till mark- och sakägare, kommunen, Naturvårdsverket, Lantmäterimyndigheten, Skogsvårdsstyrelsen, nät - och kommunikationsaktörer samt intresseorganisationer under hösten 1999. Inga synpunkter har inkommit mot att bilda reservatet. Smärre synpunkter har inarbetats i förslaget.

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga D eller E.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog styrelseledamöterna Denstedt-Stigzelius, Ekström, Eriksson, Hedberg, Hofring, Karlsson, Lindh, Malmström, Nordlund och Pagard samt tjänstgörande suppleant Embring.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Ulf Henricsson, länsassessor Kerstin Lagerlöf, miljövårdsdirektör Leif Sandin, länsantikvarie Karl Johan Eklund, biträdande länsarkitekt Katarina Fehler, länsexpert naturvård Jan Lundqvist och naturvårdshandläggare Linnea Olsson, föredragande.

Ann-Cathrine Haglund

Linnea Olsson

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SANDHAGEN
2001-02-09

9(10)
231-9460-97

Bilagor:

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1: 50 000
- C. Reservatskarta, skala 1:10 000
- D. Hur man överklagar
- E. Hur man överklagar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Tillhör beslut
SANDHAGEN

2001-02-09

BILAGA A.
1(3)

231-9460-97

Skötselplan

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge naturvårdsförvaltaren anvisningar om bevarande av naturreservatets naturvetenskapliga värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period om ca 10 år. Skötselplanen skall således med bevarat syfte och mål kontinuerligt kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen skall underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

SYFTET MED RESERVATSBILDNINGEN OCH SKÖTSELN

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och värdefulla naturområden genom att låta området utvecklas fritt utan mänskliga ingrepp.

Skötseln av området skall leda till att ett urskogsartat område med stora naturvärden bevaras för framtiden, samt att det djur-, växt- och svampliv som är förknippat med nämnda förhållanden skyddas. I den mån det inte strider mot bevarandeintressena ska allmänhetens möjligheter till naturupplevelser i området tillåtas och med enkla anordningar underlättas.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Administrativa data, naturförhållanden, historisk och nuvarande markanvändning, intressen för allmänheten samt referenser beskrivs i beslutsdelen.

MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN

Beskrivning, skötselmål och föreskrifter för skötsel

Skötselområde A 25 ha (hela området)

Beskrivning: Natur-/urskogsartade områden, omgivande skyddszon och vattenområde.

Mål: Bevara och återskapa området som natur-/urskog.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Tillhör beslut
SANDHAGEN

2001-02-09

BILAGA A.
2(3)

231-9460-97

Åtgärder: Inga åtgärder. Åtgärder för att främja hotade växt, svamp- och djurarter får vidtas efter tillstånd från Länsstyrelsen.

Bränder

Uppkomna bränder inom reservatet ska släckas.

Fanunavård - jakt

Jakt är tillåten enligt gällande jaktlagstiftning.

Stödåtgärder får vidtas för utrotningshotad djurart. I övrigt får ingen viltutfordring förekomma.

Siktröjning och uppförande av jakttorn tillåts ej.

Motordrivet mindre fordon av typ järnhäst eller combitrack får användas för uttransport av fälld älg.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Reservatsområdet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättsliga principer med de begränsningar som framgår av föreskrifterna under punkt C ovan. Friluftslivets intressen ska i huvudsak tillgodoses genom reservatsområdets naturliga förutsättningar.

Information och anläggningar

Informationstavlor ska vara uppsatta i och vid reservatet. Äldre, slitna tavlor ska kontinuerligt bytas ut. Övrig information, såsom t ex informationsbroschyrer tas fram av Länsstyrelsen.

Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 15 22. Utmärkningen av gränser bör ses över ungefär vart femte år. Länsstyrelsen ansvarar för detta.

En enskild väg från Skokloster slott leder fram till Sandhagen. Staten skall bekosta och ansöka om förrättning för omräkning av andelstal i gemensamhetsanläggning som berör tillfartsväg till naturreservatet.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Tillhör beslut
SANDHAGEN

2001-02-09

BILAGA A.
3(3)

231-9460-97

Parkeringsmöjlighet finns utanför reservatet vid vändplanen längs den enskilda vägen, se bilaga C.

En stigslinga genom reservatet ska märkas ut. Länsstyrelsen ansvarar för detta.

Renhållning

Längs stranden på reservatet kan skräp flyta i land. Länsstyrelsen ansvarar för renhållningen av reservatet som utförs vid behov.

Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för tillsynen i reservatet.

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen ska dokumentera förändringar inom reservatet. Dokumentationen ska helst ske både med anteckningar och foton. Det är särskilt viktigt med dokumentation av slitage och status före och efter utförda skötselåtgärder.

FINANSIERING AV SKÖTSELINSATSER

Naturvårdsförvaltningen, inklusive renhållning och framställning av informationsmaterial, utmärkningen av reservatets gräns, basuppskyltningen samt tillsynen av reservatet bekostas av staten.